

Motion till riksdagen 2024/25:3324

av **Tony Haddou m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2024/25:92 Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår förslaget om strängare preskriptionsregler (avsnitt 4.1 i propositionen).
2. Riksdagen avslår förslaget om en möjlighet att i vissa fall besluta om längre återreseförbud (avsnitt 5.1 i propositionen).
3. Riksdagen avslår förslaget om att avskaffa systemet med spårbyte (avsnitt 6 i propositionen).

2 Inledning

I propositionen föreslår regeringen lagändringar som bl.a. syftar till att fler personer som har fått ett beslut om avlägsnande ska återvända till sitt hemland. Det föreslås bl.a. att ett beslut om avlägsnande ska gälla i fem år från det att utlänningen har lämnat landet, eller längre om det finns ett återreseförbud som löper. Dessutom föreslås en möjlighet att meddela längre återreseförbud än i dag om en utlänning inte har lämnat landet när tidsfristen för frivillig avresa har löpt ut och en bestämmelse som tydliggör att återreseförbud ska börja löpa den dag utlänningen lämnar medlemsstaternas territorium eller, om personen ska verkställas till en medlemsstat, den dag utlänningen lämnar Sverige. Regeringen föreslår också att systemet med s.k. spårbyte ska avskaffas, dvs. möjligheten att ansöka om uppehållstillstånd för arbete inifrån landet efter avslag på asylansökan. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2025.

3 En rättssäker flyktingpolitik

Vänsterpartiet vill se en rättvis och mänsklig migrationspolitik. Det ska vara möjligt att söka skydd från krig och förtryck i Sverige. Den som gör det ska få sina skyddsskäl prövade i en rättssäker och noggrann process. Den som får skydd ska också få goda förutsättningar att inkluderas i samhället.

Omsvängningen av den svenska migrationspolitiken har i stället fokuserat på att förhindra och avskräcka människor från att söka sig till Sverige, samt göra det svårare för de som ändå tar sig hit och för de som redan är här att leva i Sverige. Fokuset på att avskräcka och försämra för människor på flykt har lett till ett svåröverskådligt regelverk, med en komplicerad lagstiftning och därmed en försämrad rättssäkerhet där lika fall behandlas olika. Den aktuella propositionen innehåller flera förslag som är en fortsättning i samma riktning.

3.1 Strängare preskriptionsregler

Regeringen föreslår att ett beslut om avvisning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol ska upphöra att gälla fem år från det att utlänningen har lämnat landet i enlighet med beslutet. Om beslutet är förenat med ett återreseförbud som löper vid denna tidpunkt, ska beslutet upphöra att gälla först när tiden för återreseförbudet löper ut.

Motiven bakom förslaget är att fler ska återvända till sina hemländer efter ett ut- eller avvisningsbeslut. Vänsterpartiet delar inte den bedömningen utan tror, precis som en rad remissinstanser, att de mest effektiva åtgärderna för att få fler att följa ut- och avvisningsbeslut är att stärka rättssäkerheten i asylprövningen. Den föreslagna lagändringen riskerar i stället att leda till ett ännu större skuggsamhälle där människor håller sig gömda från myndigheterna, vilket ökar risken för att dras in i och utsätts för kriminalitet.

Riksdagen bör avslå förslaget om strängare preskriptionsregler (avsnitt 4.1 i propositionen). Detta bör riksdagen besluta.

3.2 En möjlighet att i vissa fall besluta om längre återreseförbud

Regeringen föreslår att ett återreseförbud som meddelas en utlänning som inte har lämnat landet i enlighet med ett beslut om avvisning eller utvisning när en tidsfrist för frivillig avresa har löpt ut ska bestämmas till högst fem år. Om utlänningen utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet ska en längre tidsperiod få bestämmas.

Vänsterpartiet ser flera risker med förslaget, som också lyfts fram av remissinstanserna, bl.a. risken för att fler och längre återreseförbud kommer att meddelas enskilda på ett sätt som inte är proportionerligt och förutsägbart samt att barn drabbas indirekt av föräldrarnas återreseförbud. Som Svenska Röda Korset framhåller kan förekomsten av ett återreseförbud försvåra för personer att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning eller andra skäl. Vi delar också Asylrättscentrums och Sveriges advokatsamfunds farhågor om att det kommer att göras en extensiv tolkning av vem som bedöms utgöra ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet vid bedömningen av återreseförbudets längd.

Riksdagen bör avslå förslaget om en möjlighet att i vissa fall besluta om längre återreseförbud (avsnitt 5.1 i propositionen). Detta bör riksdagen besluta.

3.3 Ett avskaffande av systemet med spårbyte

Regeringen föreslår att möjligheten för en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande har avslagits genom ett lagakraftvunnet beslut att beviljas uppehållstillstånd för arbete utan att han eller hon först behöver lämna landet ska avskaffas. Även möjligheten för en familjemedlem till en sådan person att beviljas uppehållstillstånd utan att lämna landet ska avskaffas.

Vänsterpartiet är kritiskt till den utveckling som skett under senare år som inneburit försämrade möjligheter för asylsökande att arbeta. Dessa försämringar innebär också sämre möjligheter att komma in i samhället och bidra till det. Förslaget om att avskaffa möjligheten till spårbyte går i samma riktning.

Precis som Sveriges advokatsamfund påpekar kan möjligheten till spårbyte vara en viktig motiverande faktor för en utlänning att få en försörjning och bli en del av det svenska samhället. Det saknas dessutom forskning som visar att möjligheten till spårbyte medför att utlänningar som bedömer att de inte kommer att få asyl i Sverige ändå söker sig hit. Vänsterpartiet delar också Sveriges kristna råds bedömning att det är samhällsekonomiskt oskäligt att en person som har etablerat sig på arbetsmarknaden ska behöva lämna landet och sin anställning och ansöka om uppehållstillstånd utifrån.

Det stämmer att spårbyte kan missbrukas och att asylsökande kan utnyttjas av oseriösa arbetsgivare, men det beror i huvudsak på bristande kontroll av arbetsgivare och att systemet med arbetskraftsinvandring är otillräckligt avseende skydd för arbetsökande.

Riksdagen bör avslå förslaget om ett avskaffande av systemet med spårbyte (avsnitt 6 i propositionen). Detta bör riksdagen besluta.

Tony Haddou (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Gudrun Nordborg (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Jessica Wetterling (V)